

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

az

Erdélyi Mór városképi dokumentarista fényképeinek digitalizálása és online közzététele megnevezésű pályázat megvalósulásáról

Pályázat kiírója: NKA Fotóművészeti Kollégium

Pályázati azonosító: **103122/00019**

Az NKA Fotóművészeti Kollégiuma által 1 200 000 Ft támogatásban részesített pályázat segítségével a BTM Kiscelli Múzeum Fényképgyűjteménye Erdélyi Mór és műhelyéhez köthető budapesti városképek adatbázisban történő feldolgozását és online közzétételét kezdte el. A projekt keretében a gyűjteményben lévő több mint 2000 darabra tehető Erdélyi-fényképállományból jelen esetben, — egy hosszabban tartó, Erdélyi Mór képeit teljességgel feldolgozni szándékozó program első lépéseként —, több, mint 1000 db fénykép digitalizálása, adatolása valósult meg, 830 db kép pedig magyar és angol nyelven, egy önálló weboldalon keresztül online is elérhetővé vált.

Pályázati projektünk célja egyrészt az volt, hogy Erdélyi munkásságát a fotótörténet és városfényképezés iránt érdeklődők minél szélesebb körében megismertessük, másrészt pedig az, hogy az adatbázis létrehozásával elősegítsük az Erdélyi-kutatásokat. Annak ellenére ugyanis, hogy a fotográfus riport-, táj- és épületfelvételei, zsánerei számszámra találhatóak a különböző közgyűjteményekben, munkásságáról még csak résztanulmányok születtek, átfogó, teljes életművét feldolgozó monográfia máig nem készült. Úgy gondoljuk, hogy a jelen projekt keretében létrehozott adatbázis jövőbeni kiinduló pontja lehet akár egy országos, átfogó kataszternek is.

Erdélyi Mór fotográfusi munkássága a 19. század 80-as éveitől közel ötven esztendőig ölelt fel. Ez idő alatt több ezer képet készített a főváros utcáiról, tereiről, épületeiről és az itt élő emberekről. Budapesti városképei legnagyobb részét a BTM Kiscelli Múzeum őrzi. A várostörténeti gyűjtemény legkorábban beletárolt fényképei is Erdélyi-felvételek (149 db 1890-es évek közepén készült fotó), amelyek megvásárlásával Toldy László főlevéltárnok a Fővárosi Múzeum megalapítását követően lerakta a fényképgyűjtemény alapjait. Erdélyi fotói a gyűjteményben szétszórtan, topografikus és tematikus, tovább méret szerinti rendben vannak elhelyezve.

A pályázat megvalósulása

A képek szisztematikus digitalizálását a gyűjtemény struktúráját követve a látképekkel kezdtük, majd dobozról dobozra haladva a topografikus rendben elhelyezett — kerület és utca szerint, téma és készítés ideje szerint nem válogatva —, fényképekkel folytattuk. A pályázat keretében a mai I. és II. kerület (Vár, Krisztinaváros, Víziváros és az egykori Tabán) több, mint ezer fényképét szkenneltük be, nagyméretű tif file-ban, a file-kat leltári szám szerint archiváltuk. A szkennelés követően a szkennelt képeket feldolgoztuk, a műtárgy nyilvántartás szabályainak megfelelően adatoltuk, az adatokat excell-táblázatba rendeztük. Ez a táblázat majd a múzeum kutatóinak fog rendelkezésére állni a kutatószolgálat keretében. A képek digitalizálása állományvédelmi szempontból is rendkívül hasznos volt, hiszen a vintázs kópiák jó állapotban történő hosszú távú megóvása alapvető feladatunk.

A pályázat hangsúlyos eleme volt a Kiscelli Múzeumban őrzött Erdélyi Mór a fővárosra vonatkozó fotóhagyatékának online felületen való, a tudományos érdeklődést is kielégítő, népszerűsítő bemutatása. Ennek megvalósítása során *Erdélyi Mór fotográfiái a Kiscelli Múzeum Fényképgyűjteményében* címmel önálló weboldal készült, amely a digitalizált képek közül 830 db városkép online elérhetőségét teszi lehetővé. A weboldal létrehozásánál alapvető szempont volt, hogy a digitalizált fotóanyag jól kereshető, a különböző metaadatok relációjában is szűrhető legyen, a felhasználó számára pedig könnyen kezelhető legyen az online felület. Mivel a fényképek konkrét budapesti lokációhoz köthetőek georeferálásukat követően elhelyezésük térképes felületen történt keresési és szűrési funkciókkal. A mai budapesti utcahálózatot ábrázoló alaptérkép mellett a felületre felkerült egy másodlagos térkép réteg is (*Budapest székesfőváros területének térképe, 1908*), így a ma már nem létező helyszínek, elsősorban az 1930-as években lebontott Tabán utcaképei is beazonosíthatóvá váltak.

A felhasználók számára elérhető felületen a fényképek megjelenítése és leírása mellett a menüben megtalálható Erdélyi Mór rövid életrajza, továbbá egy összefoglalás a múzeum gyűjteményében található képeiről is. A képek adatolása a digitalizálást követően készült excell-tábla alapján készült, a közzétett fotográfiák adatai a pályázat kiírásának megfelelően (méret, anyag, technika, cím, helyszín, dátum, gyűjtemény megnevezése) jelennek meg a honlapon magyar és angol nyelven egyaránt. A képek helyszín, dátum és leltári szám alapján kereshetők.

A honlap elérhetősége: <http://www.erdelyimor.hu/>

A pályázat lezárulásával a BTM Kiscelli Múzeum Fényképgyűjteményében Erdélyi Mór fényképeinek digitalizálása nem ért véget, a program folytatódik. A múzeum munkatársainak munkatervében a Fényképgyűjteményben lévő összes Erdélyi-fotográfia feldolgozása és online közzététele szerepel. A fejlesztők ezt figyelembe vették a honlap kialakításakor, így a honlap a múzeum részéről további tartalmakkal, aloldalakkal, fényképekkel bővíthető, akár a fejlesztők segítségével is.

Az elkészült adatbázist a múzeumnak szándékában áll közösségi felületein (múzeumi honlap, facebook/instagram-oldalak) népszerűsíteni, továbbá a közösségi média mellett a szakmai fórumokon (pl. Magyar Múzeumok honlapja, Fotóművészet folyóirat, Magyar Fotótörténeti Társaság honlapja) bemutatni, azzal a szándékkal, hogy BTM Kiscelli Múzeum Fényképgyűjteményének egyik leggazdagabb anyagát minél többen megismerhessék.

A szakmai beszámoló elérhetősége a Kiscelli Múzeum honlapján:

http://kiscellimuzeum.hu/palyazati_beszamolok

Budapest, 2024. január 15.

Demeter Zsuzsanna főmuzeológus

BTM Kiscelli Múzeum Fényképgyűjtemény